

LUONNOS 1.2

Jakelussa mainituille

TUTKINTAVANKEUDEN VAIHTOEHTOJA JA JÄRJESTÄMISTÄ SELVITTÄVÄN TYÖRYHMÄN ASETTAMINEN

Asettaminen

Oikeusministeriö on tänään asettanut työryhmän, jonka tehtävänä on selvittää tutkintavankeuden vaihtoehtoja, tutkintavankien säilyttämistä sekä vanginkuljetuksen järjestämistä.

Toimikausi

Työryhmän toimikausi on 10.2.2014–30.4.2015

Tausta

Tutkintavankien määrä on noussut viime vuosina huomattavasti. On ennakoitu, että tutkintavankien määrä tulee edelleen nousemaan. Tutkintavankeuden olosuhteiden parantamista selvittänyt oikeusministeriön työryhmä (81/2010) ehdotti, että tutkintavankeuden vaihtoehtoista, niiden vaikutuksista ja soveltuvuudesta Suomeen tehtäisiin kattava selvitys. Myös esitutkinta- ja pakkokeinolokia uudistanut toimikunta ehdotti, että tutkintavankeuden vaihtoehtoja selvitettäisiin. Pakkokeinotoimikunnalla ei ollut toimeksiantonsa puitteissa mahdollisuutta tehdä tällaista selvitystä.

Tutkintavankien säilyttämisolosuhteita ovat arvostelleet useissa yhteyksissä niin Euroopan neuvoston kidutuksen ja epäinhimillisen kohtelun vastainen komitea (CPT) kuin eduskunnan oikeusasiamies. CPT on katsonut, että poliisin ei pitäisi säilyttää tutkintavankeja, sillä rikoksia tutkivan viranomaisen pitäisi olla eri kuin vankeja säilyttävän. CPT:n mukaan tutkintavankeuteen liittyy muuten painostuksen vaara. Eduskunnan oikeusasiamies on useiden poliisivankiloihin kohdistuneiden tarkastustensa yhteydessä kiinnittänyt huomiota poliisivankiloiden huonoon kuntoon ja soveltumattomuuteen vapautensa menettäneiden pidempiaikaiseen säilytykseen.

Vanginkuljetusta koskevan lainsäädännön uudistaminen on ollut valmisteilla oikeusministeriössä usean vuoden ajan. Kuljetettavien tutkinta- ja vankeusvankien kohtelua ja olosuhteita koskeva sääntely on ongelmaton, mutta kuljetusviranomaisten välistä työnjakoa koskevat järjestelyt ovat olleet vaikeat toteuttaa. Kyse on ollut lähinnä siitä, että poliisin mukaan nykyinen vanginkuljetuksen työnjakojärjestely edellyttää poliisin suorittavan sen perustehtävään kuulumattomia vanginkuljetuksia. Rikosseuraamuslaitos puolestaan ei kykene nykyisillä resursseillaan hoitamaan sille uudessa järjestelyssä siirrettäviä kuljetuksia. Kuljetusviranomaisten välisissä neuvotteluissa on pidetty hyvänä menettelynä sitä, että työnjako selvitetään ja ratkaisuvaihtoehdot kartoitetaan tutkintavankeuden vaihtoehtoja selvittävän työryhmän työnä. Merkittävilta osin vanginkuljetusjärjestelyissä

on kyse tutkintavankeuden aikaan liittyvistä kuljetuksista. Kuljetettavien kohtelusta ja olosuhteista on voimassa asianmukaiset säännökset vankeuslaissa, tutkintavankeuslaissa sekä poliisin säilyttämien henkilöiden kohtelusta annetussa laissa.

Työryhmän tehtävät

Tutkintavankeuden vaihtoehtoja ja järjestämistä koskevan selvittävän työryhmän tehtävänä on

1. Selvittää erilaisia tutkintavankeuden vaihtoehtoja ja arvioida mahdollisuuksia ottaa niitä käyttöön. Lisäksi selvitetään mahdollisuuksia tehostaa matkustuskiellon valvontaa ottamalla käyttöön matkustuskiellon sähköinen valvonta;
2. Selvittää mahdollisuudet siirtää vastuu tutkintavankien säilyttämisestä poliisilta oikeusministeriön hallinnonalalle arvioimalla muun muassa mahdollisen tehtävien siirron edellyttämät resurssisiirrot tai lisämäärärahatarpeet. Lisäksi on arvioitava säilyttämisvastuun siirtämisen vaikutukset tutkintavankien säilytysolosuhteisiin erityisesti tutkintavankeuden tavoitteiden sekä CPT:n esittämän arvostelun kannalta;
3. Selkeyttää vanginkuljetusta koskeva tehtäväjako poliisin ja Rikosseuraamuslaitoksen välillä arvioimalla muun muassa mahdollisen tehtävien siirron edellyttämät resurssisiirrot tai lisämäärärahatarpeet. Lisäksi on arvioitava kuljetettavien henkilöiden kohtelun ja olosuhteiden asianmukaisuutta kuljetuksen ja siihen liittyvän säilytyksen aikana. Työryhmän tulee myös selvittää, miten viranomaisten toimintakäytäntöjä kehittämällä voitaisiin välttää vanginkuljetuksia;
4. Tehdä ehdotukset tarpeellisista toiminnallisista, organisatorista ja lainsäädännöllisistä muutoksista sekä toteuttamisen aikataulusta; sekä
5. Arvioida ehdotustensa taloudelliset, toiminnalliset, organisatoriset ja muut vaikutukset.

Työryhmän tulee laatia mietintönsä hallituksen esityksen muotoon.

Työryhmän kokoonpano

Työryhmän puheenjohtajana toimii lainsäädäntöneuvos Ulla Mohell oikeusministeriön kriminaalipoliittiselta osastolta.

Työryhmän kokoonpano tulee olemaan seuraava:

Oikeusministeriön kriminaalipoliittinen osasto (puheenjohtaja ja sihteeri)
 Oikeusministeriön lainvalmisteluosasto
 Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö
 Sisäasiainministeriön poliisiosasto (varapuheenjohtaja)
 Poliisihallitus (jäsen ja toinen sihteeri)
 Poliisihallituksen nimeämä poliisilaitoksen edustaja
 Valtakunnansyyttäjänviraston nimeämä syyttäjälaitoksen edustaja

Espoon käräjäoikeuden edustaja
Vantaan vankilan edustaja

Työryhmä voi käyttää työssään asiantuntijoita. Työryhmän tulee työnsä kuluessa kuulla eduskunnan oikeusasiamiestä sekä Puolustusvoimien, Rajavartiolaitoksen ja Tullin edustajia.

Työryhmän asettamisessa otetaan huomioon naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain 4 a §:n vaatimus toimielinten kokoonpanon sukupuolijakaumasta.

Kustannukset

Työ suoritetaan virkatyönä. Työryhmän työstä mahdollisesti aiheutuvat kustannukset maksetaan momentilta 25.01.01.1.

Ohjausryhmä ja raportointi

Työryhmä raportoi työn etenemisestä ohjausryhmälle, johon kuuluvat oikeusministeriön kriminaalipoliittisen osaston osastopäällikkö Arto Kujala, lainvalmisteluosaston rikos- ja prosessioikeuden yksikön päällikkö Lena Andersson, sisäasiainministeriön poliisiosaston osastopäällikkö Kauko Aaltomaa, Rikosseuraamuslaitoksen pääjohtaja Esa Vesterbacka ja Poliisihallituksen poliisiylijohtaja Mikko Paatero.

Oikeusministeri Anna-Maja Henriksson

Kansliapäällikkö Tiina Astola

JAKELU työryhmän kokoonpanossa ja ohjausryhmän kokoonpanossa mainitut viranomaiset
erityisavustaja Robin Harms
OM / viestintäyksikkö